

Door: Helen Meurs

POPPIEN IN DE KLAS

Ik kan me nog herinneren dat ik best een drempel over moest voordat ik de pop mee de klas in durfde te nemen. Ik was niet zozeer bang voor de reactie van de kinderen maar meer voor de reacties van volwassenen die me met de pop zouden zien spelen. Inmiddels weet ik dat spelen met poppen een groeiproces in zich heeft, waarbij de grenzen van veilig naar experimenteel verlegd worden. Voordat ik met poppen begon te werken, had ik een enorm aantal boeken doorgeworsteld en overal spelideeën vandaan gehaald die me bruikbaar leken. Na enige tijd met poppen gewerkt te hebben begon ik steeds meer te improviseren en te experimenteren. De reacties van de kinderen en de interacties die zij met de pop kunnen hebben, hebben mijn geloof in de mogelijkheden van de pop versterkt en me uitgedaagd om mijn eigen weg hierin te vinden. Er zijn veel mogelijkheden, dat is duidelijk maar er is geen gouden regel die werkt. Het gaat om het samenspel van leerkracht, pop en kinderen waarbij de pop de kloof tussen deze twee verkleint. Hoewel de pop een uitstekend middel is om bij te dragen in de sociaal-emotionele ontwikkeling, zou ik niet direct beginnen de pop als zodanig te gebruiken. Het vertrouwen van de kinderen in de pop moet groeien, de pop moet het vertrouwen verdienen en daar gaat een heel traject aan vooraf. In dit onderdeel wil ik een aantal ideeën uitwerken die een mogelijk handvat kunnen bieden in het werken met poppen en die steeds verder uitgebreid kunnen worden zodat de pop uiteindelijk een structurele plek in de klas krijgt.

1. De doos met spullen om zelf poppen te maken:

De magie van het poppenspel begint met een doos poppenspullen. Deze permanente doos of kist met van alles en nog wat, alles wat maar enigszins bruikbaar is, moet altijd klaar staan voor het geval je zin en tijd hebt om poppen te maken. Motivatie verdwijnt vaak als sneeuw voor de zon als er te veel tijd verloren gaat met het bij elkaar zoeken van het nodige materiaal, dat geldt zowel voor kinderen als voor volwassenen. Met de meest onwaarschijnlijke rommel kun je de meest intrigerende poppen maken. Gebruik ook dingen die je aan het strand vindt, in het bos en in bijna iedere kamer van het huis. Kinderen moeten aangemoedigd worden om dingen te zoeken voor de doos met poppenspullen en geholpen worden om dingen, die op het eerste gezicht nutteloos lijken, op een andere manier te gebruiken. Niet alle dingen in deze toverdoos moeten wegwerpobjecten zijn. Het is handig om wat halfklare poppenhoofden bij de hand te hebben, voor het geval iemand plotseling een flitsend idee krijgt. Het hoofd van een kapot popje moet je nooit weggooien. Materiaal voor kleertjes, haren, gezichten, moet beschikbaar zijn, zodat het moment van inspiratie niet verloren gaat omdat je je hele huis moet doorzoeken. Doe er ook een doosje met de noodzakelijkste benodigdheden bij, zoals schaar, lijm, lintjes, naald en draad, gewone spelden en veiligheidsspelden, elastiekjes, paperclips, touw, viltstiften, krijt, pijpenragertjes. De doos met poppenspullen wordt aantrekkelijker als al het materiaal netjes gerangschikt is en ondergebracht in kleinere dozen en zakjes. Een aantal ideeën:

- Stokjes voor stokpoppen (geverfde stokjes, eetstokjes, spijkers, spatels, strootjes)
- Ballen van schuimplastic in alle maten, holle rubber ballen
- Oude poppenhoofden, sokken, geladderde party's

Poppen in de klas

- Handschoenen, wanten, lappen die groot genoeg zijn om er poppenkleden van te maken, oude lakens
- Stukjes vilt om het gezicht van te maken, mouwen van T-shirts voor kleden
- Oude zakdoeken, poppenkleertjes en kleine hoedjes
- Papieren zakken, stukken papier van verschillende grootte, boordkarton
- Enveloppen (zaken- en standaardformaat), papieren bekertjes, plastic bekertjes, yoghurt bekertjes
- Constructiepapier, crêpe -papier, papieren servetjes, eierdozen, wc-rolletjes, dozen in alle soorten en maten
- Plastic flessen in alle vormen en groottes
- Materiaal om haar te maken (wol, katoen, stukjes bont, dweilen, veren etc.)
- Knopen, kralen, lovertjes, oude sieraden, stukjes kant, ballonnen, houten lepels, klosjes, pantoffels, sponzen, oude deksels, pingpongballetjes, oud of kapot speelgoed, katoenen ballen, keukengerei, vliegenmeppers, haarborstels, wc-borstels.
- En verder alles wat je maar te binnen schiet. Doe er eventueel wat 'vreemde' voorwerpen bij. Hoe ongewoner, hoe meer het denken van het kind geprikkeld wordt.

Er zijn hele leuke poppen te maken van de meest voor de hand liggende materialen, die allemaal een functie in de klas krijgen en het spelplezier nog verder vergroten. Het werkt heel motiverend wanneer je zelf een aantal poppen hebt gemaakt met materialen uit de doos met poppenspullen en het karakter van de pop afstemt op zijn vorm. Zo kon Annie (gemaakt van een plumeau) bijv. absoluut niet tegen stof. Als ze stof zag liggen begon ze te gillen en moest ze stoffen, zelfs de oren, haren, voeten en billen van de kinderen moesten afgestoft worden, anders had Annie geen rust. Annie werd een graag geziene gast in de poppenhoek en bleek een enorme hulp bij het schoonmaken van de klas. Spinnetje Vliegenvlug (gemaakt van een handschoen) vond niets zo leuk dan vliegenvlug kinderen de stuipen op het lijf jagen door stiekem in de nek te kriebelen en Isabella Kunstig (gemaakt van een kwast) had een goed oog voor het vervagen van lijnen op het krijtbord. Met een beetje fantasie zijn er hele leuke en functionele poppen te maken.

2. De poppenspelhoek:

Het is heel goed mogelijk om een poppenspelhoek te maken waarin kinderen vrij kunnen spelen, of om een combinatie te maken met de poppenhoek, de leeshoek, de luisterhoek of een themahoek. Bij de inrichting van deze hoek kan er gedacht worden aan materialen als:

- een poppenkast
- een aantal kant en klare poppen die eventueel m.b.t. een bepaald thema zijn geselecteerd
- poppen die de kinderen zelf hebben gemaakt
- een cassette recorder met lege bandjes
- cassettebandjes met verhalen
- een aantal prentenboeken
- een aantal attributen die het spel interessanter maken (bijv. uit de poppenhoek)
- een aantal verkleedkleden c.q. hoeden

In deze hoek kunnen kinderen ongestoord met hun poppen spelen, ze kunnen zelf verhalen verzinnen en deze opnemen of verhalen naspelen in de poppenkast, ze kunnen samen met de pop verhalen lezen of naar opgenomen verhalen luisteren, ze kunnen overgaan tot rollenspel en hiervoor attributen en verkleedkleden gebruiken, etc. Kinderen krijgen de gelegenheid om zelf bezig te zijn met poppenspel zonder dat dit direct begeleidt wordt, kinderen kunnen experimenteren en zelf nieuwe dingen ontdekken.

3. De poppenkast:

Hoewel ik zelf geen gebruik maak van de poppenkast blijken kinderen het ontzettend leuk te vinden om er in te spelen. Het is mij opgevallen dat kinderen de poppenkast

Poppen in de klas

gebruiken als schuilplek maar ook als een plaats waar voorstellingen gegeven kunnen worden. Wanneer er geen poppenkast voorhanden is kan deze heel eenvoudig gemaakt worden door bijv. een tafel te gebruiken en hier een laken overheen te leggen. Het is voor een volwassene al een flinke klus om een poppenkastvoorstelling te maken, laat staan voor kinderen. Toch is dit geen reden om het niet te doen, kinderen willen graag hun pop in de poppenkast voorstellen. De voorstelling moet (zeker in het begin) begeleidt worden omdat het anders niet alleen een chaos wordt maar ook omdat het uit kan lopen op een teleurstelling voor de kinderen. De leerkracht kan de spelers ondersteunen door vragen te stellen aan de pop:

- hoe heet je?
- waar kom je vandaan?
- wat vindt je leuk?
- heb je nog broertjes en zusjes?
- wat heb je vandaag gedaan?

Wanneer je beschikt over een poppenkast dan zijn er misschien een aantal aanpassingen gewenst om het spelen voor de kinderen gemakkelijker te maken:

- je kunt kleine krukjes achter de kast zetten zodat kinderen kunnen zitten
- je kunt haakjes aan de binnenkant van de kast bevestigen zodat de verschillende poppen opgehangen kunnen worden
- een poppenkast is een kleine ruimte, teveel kinderen in de poppenkast zorgt geheid voor ruzie
- je kunt een aantal lappen voor de kinderen klaarleggen die als decor kunnen fungeren. Het makkelijkst is het om deze lappen met wasknijpers aan de poppenkast vast te maken.